

OLVASÓKÖNYV
1991

HB/1836

HÍRADÓ

könyvtári

A FŐVÁROSI SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR DOLGOZÓINAK TÁJÉKOZTATÓJA

XXXV. ÉVFOLYAM

3-4. SZÁM

1991. MÁRCIUS - ÁPRILIS

Szerkesztőbizottság

Tverdota Miklósné *elnök*
Katsányi Sándor *felelős szerkesztő*
Aknay Tibor, Bardócz Antalné
Csoma Mihályné, Havas Katalin
Varró Istvánné, Weisz Sándorné

Felelős kiadó: Kiss Jenő főigazgató

Megjelenik havonta

Ára: 10.- Ft

Előfizetési díj egy évre 120.- Ft
Készült a FSZEK sokszorosítójában

Táskaszám

91/107

Eng. szám: III/UHB/30/1981

ISSN 0139-1917

„FOLYAMATOSSÁG ÉS VÁLTOZTATÁS...”

Ígérletünkhöz híven, folytatjuk az interjú sorozatot. Ez esetben keresve se találhatunk volna jobb alanyt, mint a bemutatkozásra készülő kerület igazgatóját, Jakubecz Ilonát.

- Téged mindenki ismer, de alig tudunk rólad valamit. Mióta dolgozol a könyvtárban?
- Tizenkilenc éve.
- Nem sok ez egy kicsit?
- Amikor idejöttem, elképzelhetetlennek tartottam, hogy egy helyen ennyi ideig lehet dolgozni, sőt elvileg most sem tartom helyesnek, de azért ez nem volt unalmas, mert hatalmas szerencsém volt.
- Kezdjük tehát az elején...
- Kőbányán születtem, ott jártam iskolába, ott éltem a főiskolai évek kivételével felnőtt koromig. A főiskolát nappali tagozaton Szombathelyen végeztem, államvizsga után azonnal elkezdtem dolgozni ugyancsak Kőbányán, a mostani Pataky elődkönyvtárában, a csodálatos B a c s ó M a r - g i t k a mellett. Két évig mindenem voltam, akármit csinálhattam, hagytak dolgozni.
- Akkoriban találkoztunk Hódmezővásárhelyen, könyvtári klubok foglalkozásainak módszer-vásárán?
- Akkor bizony, voltam én minden, kölcsönző könyvtáros és művelődési kör vezető. Ez volt hát az első nagy szerencsém.

- És a többi?
- A második az, hogy részt vehettem a hálózat legnagyobb tagkönyvtára, a Pataky létrehozásában. Együtt nőttünk fel a könyvtárral és ez hatalmas iskola volt.
- Gyerekkönyvtárosként is emlékszem rád.
- Igen, 75 és 80 között vezethettem azt a gyerekrészleget, amely nagyságrendben vettekett az önálló gyermekkönyvtárakkal, de működését tekintve már korszerűbb, integrált szolgáltatást adott. Szerencse volt az is, hogy négy-öt évenként szakmailag más és más feladatot kaptam.
- Mikor lettél helyettes könyvtárvezető?
- 80-ban kaptam a megbízást, de már mint a felnőtt olvasószolgálat vezetője. A véletlen úgy hozta, hogy megbízásaimmal egyidőben indult egy ún. kísérleti művelődéspolitikus képzés a minisztérium vezetőképző intézetében, két esztendőre és nappali tagozaton. Szerencsére ebben is részt vehettem. Tanáraink voltak Hankiss Elemér, Ferge Zsuzsa, Huszár Tibor, Bihari Mihály, Kosáry Domokos, Hanák Péter, és Szalay Sándor. Nem kell mondanom, hogy igen tanulságos és nagyon sok ismereteket adó két év volt ez. Az ellenzék bontakozásáról is többet lehetett innen látni, mint a könyvtárból.

Az Olvasó kettős számot tart kezében: lapunk első felében a XI. kerület mutatkozik be. Szerk.

XI. kerület

- Te valóban szerencsés vagy.
 - De ezzel még nem ért véget a dolog, szakdolgozatom alapján Huszár Tibor felajánlotta, hogy tanulmányaimat folytathatom az ELTE szociológia kiegészítő tagozatán. '85-re ezt is elvégeztem.
 - Vizsgáztál tehát eleget.
 - Óh, még előbb kiegészítő szakon elvégeztem a magyar szakot Szombathelyen és lettettem a könyvtári államvizsgát is. Rengeteget államvizsgáztam, de hát ilyen ez a képzési rendszer.
 - Hogy szakadtál el mégis Kőbányáról, ahová ennyi szál fűzött?
 - Éppen én igyekeztem elszakítani ezeket a szálakat, mert féltem a rutintól és a szakmai kontroll hiányától. Ott engem feltétel nélkül elfogadtak.
 - Ahogy számolom, közben az a bizonyos 4-5 év is eltelt. Váltani akartál, vagy kapnál egy alkalmon?
 - Váltani akartam, de szakmán belül. Kapóra jött a B-gyűjtemény pályázata. Mindig érdekelt a történet-szociológia, alkalmasnak és képesnek éreztem magam egy proszperáló Budapest-gyűjtemény vezetésére. Ez azonban nem jött be.
 - Bánod?
 - Nem. Jött viszont egy ajánlat, ami a kőbányaihoz hasonló nagyságrendű kihívás volt, a XI. kerületi főkönyvtár vezetése; 1986 novembere óta dolgozom itt.
 - Akárhogy számolom, kitelt az öt esztendő..
 - Az lehet, de éppen elég, számomra izgalmas feladat van ahhoz, hogy én ne gondoljak váltásra, de ma már kettőn áll a vásár; tudod, hogy lejárnak a meghatározott időre szóló megbízások, ki tudja, mit hoz a jövő.
 - No ezen most ne merengjünk, inkább mutasd be ezt a kerületet, amelyhez bevallom, hogy gyengéd szálak fűznek engem is, mert az én szakmai életem egyik öt éve itt zajlott... de bennem is működött ez a belső óra...
 - Ezt a kerületet úgy is emlegetik, mint Magyarország ötödik legnagyobb városát. Közel 200 000 lakosú, történetileg és földrajzilag is jól elkülönülő hét kerületrészre tagolódik. Ahogy különböznek egymástól az egyes települések, úgy kapcsolódnak a lakosság sajátos igényeihez a kerület könyvtárai. Szinte mindegyiknek más-más az arculata, az erőssége.
Pár mondatban rövid bemutatásuk:
- A l b e r t f a l v a**
Tisztviselőtelep, kertváros és lakótelep található itt. Az első kettőben élnek leg erősebben az albertfalvai hagyományok. Könyvtárunk az általános iskolában működik. Szeretnénk a jövőben a jelenlegi "gyermek családi könyvtárat" igazi, a felnőtteket is szolgáló, családi könyvtárrá alakítani.

(A riporter zárójeles megjegyzése: Albertfalván 1963-ben 30 m²-en 1200 olvasót volt szerencséje kiszolgálni.)

G a z d a g r é t

1987-ben nyílt meg itt családi könyvtárunk, mely mára "nélkülözhetetlen" része a lakótelepnek. 20 000 lakos több mint 10%-a könyvtári olvasó. Szinte felsorolni is lehetetlen azokat az ötleteket, módokat, amikkel minden ott élőhöz igyekeznek eljutni. Van itt babaklub, helytörténeti tábor és klub, közéleti fórum, gyermeknap, vetélkedő, szavalóversenyek, játékok stb.

K e l e n f ö l d

A pályaudvar környéki régi házak, a lakótelep, a Tétényi úti kórház környékének családi és társasházai alkotják ezt a kerületrészt. A lakótelep 70-es évek elején épült, s ma már a gyors "elöregedés" számossága jele érzékelhető itt. 1979-ben nyílt meg a könyvtár, a kerület főkönyvtára. Sokféle szolgáltatást, magas szintű tájékoztatást, színes életet igyekszünk itt is kialakítani. Szakosított olvasóterek, a hagyományos és a tematikus állománykihelyezés sajátos "ötvezete" jellemző erre a könyvtárra. Egyben ez a kerületi helyismereti munka szakmai központja.

K e l e n v ö l g y

"Falu", ahogy az itteniek nevezik, 5-6000 lakosa van. Egyszemélyes kis könyvtárunk évek óta itt dolgozó könyvtárosát mindenki személyesen ismeri és szereti, közvetlen, barátságos, minden egyes olvasó igényeit ismerő és figyelembevevő szolgálatáért. Biztosak vagyunk abban, hogy a kelenvölgyiek mindent megtesznek azért, hogy egyszer egy tágasabb, nagyobb, méltóbb könyvtárunk legyen.

L á g y m á n y o s, G e l l é r t h e g y
A kerület legsűrűbben beépített része. A közel 50 000 lakos egy része idős. Az itt élő szellemi foglalkozásúak aránya a kerületi átlag felett van. Ehhez a kerületrészhez kapcsolódik a legtöbb irodalomtörténeti, művészeti hagyomány. S itt van a legnagyobb múltú, a hetvenkét évvel ezelőtt alapított könyvtárunk, a Karinthy Frigyes úti. Stabil, a könyvtárhoz szokott idősebb olvasóréteg, de a közeli gimnáziumok miatt fiatal használói is jellemzik. Itt kezdtük el a kerületben elsőként a videokölcsönzést, de ez a könyvtár az idősokkal való törődés, a háhozszállítás "kerületi központja" is.

Ő r m e z ő

Szintén a 70-es években épült lakótelep. Az egyik iskolában működik egy gyermekkönyvtárunk, a közösségi házban pedig felnőtt letét. A telep általános iskolásai 1977 óta folyamatosan magas színvonalú könyvtári ellátásban részesülnek.

XI. kerület

- A keret, a terep tehát sokszínű, mit szeretnél, mit szeretnétek megvalósítani még?
- Szeretnék egy modern nagyvárosi könyvtár korszerű "tagkönyvtár hálózata" lenni, élvezve a "budapestiségből", a "nagyvárosi-asságból", a hálózathoz fakadó előnyöket, s vállalva az ezzel járó feladatokat és kötelezettségeket. Szeretnék, "jelet", természetesen pozitív jelet hagyni a használókban, hogy ők azt érdemesnek tartják továbbadni.

Szeretnék, ha minden könyvtárunknak sajátos, csak rá jellemző arculata lenne.

- Ez már megvalósult, azt hiszem.
- Úgy szeretnék fejlődni, hogy mindenütt a helyi közösségek kulturális aktivitásának egyik színtere is lehessünk.
- Míndezt hogyan, milyen stratégiával?
- Úgy, hogy nem politizálunk, de érzékenyen figyeljük a politikát. A politikai, ideológiai pluralitást az állományban tükröztetjük. Igyekszünk fenntartani az érték és a kommersz valamiféle érzékeny egyensúlyát. És figyelünk a szociális szempontokra is. Legfőbb stratégiánk: bizonyítani nélkülözhetetlenségünket, és megtalálni az egyensúlyt a nélkülözhetetlen folyamatosság és a változások között. Meg kell valósítanunk munkánkban az ún. "helikopter tényezőt" - a konkrét helyzet részletei fölé emelkedve, azt a tágabb környezetével való kapcsolatában látni.
- A XIII. kerület után Ti vállalkoztatok kerületi szinten szerkesztésre. Miért?
- Megtisztelő lehetőség, hogy hírt adhatunk magunkról, a hálózat /s talán a szélesebb szakma/ számára. Rögtön föl is merült bennünk a kétség: történtek-e könyvtárainkban különleges, említésre méltó események? Hacsak az nem, hogy irodalmi kávéházat indítottunk; hacsak az nem, hogy nyaranta helytörténeti táborot szervezünk; hacsak az nem, hogy minden nehézség ellenére lakásukra visszük a mozgásukban korlátozottaknak a könyveket; hacsak ... hacsak... Hiszen "csak" végezzük napi munkánkat, a továbbélésért folytatott kisebb-nagyobb erőfeszítéseinket, hasonlóan a hálózat többi könyvtárához. Amiért mégis vállalkoztunk a bemutatkozásra az az, hogy ez jó alkalom arra, hogy számbavegyük, érzékeltezzük:
 - Milyen is ma ez a kerületi könyvtárhálózat, melynek Budapest egyik legnagyobb lélekszámú kerületét kell szolgálnia?
 - Mit tudott, mit tud tenni szolgáltatásai korszerűsítése érdekében?
 - Tudja-e szolgáltató késztségét a felgyorsult társadalmi, politikai változásokhoz igazítani?

- Végül: áruld el, hányan valósítjátok meg mindazt, amiről itt szó volt 's még szó lesz?
- 56-an.

Köszönöm az interjút.

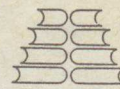
Az interjút készítette:

Havas Katalin

A beiratkozott olvasók, kölcsönzők és a kölcsönzött dokumentumok számának megoszlása könyvtárak szerint:

	Olvasó	Kölcsönző	Kölcs. dok.
Albertfalva	502	3849	8348
Gazdagrét	2110	13 632	48 578
Karinthy F.	4845	41 175	131 015
Kelenföld	6082	48 573	180 206
Kelenvölgy	650	6280	25 299
Órmező /gy./	1220	8320	16 467
Órmező /let./	268	1617	3 300
Összesen:	15 677	123 446	413 213

MA ÉPÍTSD A HOLNAPOT!

- Könyvtári marketing management -

"Marketing = objektivitás"
Marvin Bower

Éppen egy éve annak, hogy A t t i - l a N a g y /USA/ intenzív menedzser-tanfolyamának hallgatója voltam. A napi 10-12 órás elméleti és gyakorlati képzés hangsúlyozottan foglalkozott a kulturális vállalkozások szervezésével, menedzselésével, a stratégiai tervezéssel, a vezetési készség fejlesztésével, a marketing-, reklám- és public relations-stratégiákkal, valamint azok jelentőségével.

A résztvevők jórésze különböző kulturális intézmény irányítója volt, vagy pedig arra a feladatra készült. Utóbbiak közül is ma többen sikeres vállalkozásokat vezetnek. /Egyiküket - 29 évesen - polgármesterré választották./ A kapcsolatot fenntartva, rendszeresen kicseréljük tapasztalatainkat. A múlt évet általában mindenki mérőföldkőnek tekinti munkájában.

A tanfolyam igazolta a Kelenföldi Könyvtár korábban elkezdett ez irányú törekvéseinek helyességét. Az azóta is tartó különféle szakmai konzultációk sok segítséget nyújtottak a feladatok megoldásában.

Reméljük, a FSZEK decemberi továbbképzése, és a XI. kerületi főkönyvtár gyakorlati tapasztalatai hozzájárulnak az új gondolkodás, az új szemlélet elterjesztéséhez.

J ö v ő k é p

A marketing managementet manapság a szervezetek minden válfajában, az üzleti szektoron belül és kívül egyaránt növekvő érdeklődés kíséri. A marketing egyre inkább magára vonja a nem nyereségorientált szervezetek - kórházak, múzeumok, művészeti együttesek, felsőoktatási intézmények stb. - figyelmét, melyek apparátusainak a változó "fogyasztói" szokásokkal és a megfogatható pénzügyi forrásokkal szembenézve kell küzdeniük szervezeteik életben tartásáért.

Könyvtáraink jövőjét sem a "csodavárás", a felülről jövő, növekvő támogatás fogja biztosítani, hanem az önálló kezdeményezőkészség és a marketing tudatos alkalmazása. A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár kezdeményezőkészségben mindig élenjáró volt,

bár néhány, a kulturális intézménytől "testidegen", a könyvtár céljaival inkompatibilis vállalkozása, valószínűleg nem lesz /nem is lehet/ sikeres.

Ajtón kívül és ajtón belül

A FSZEK XI. kerületi főkönyvtára a Budapesti Művelődési Központtal egy épületben működik. Az eredetileg talán mutatós, de mára már megkopott kelenföldi városközpont szolgáltató intézményeinek /művelődési ház - könyvtár, mozi, ABC, gyógyszertár stb./ "modern" épületegyüttese ma szomorú képet mutat. Az elhanyagolt, szemetes utcák és terek a gazdátlanúság benyomását keltyik. Túlméretezett felüljáró- és lépcsőregeteg alatt bújik meg a könyvtár és a művelődési ház közös bejárata.

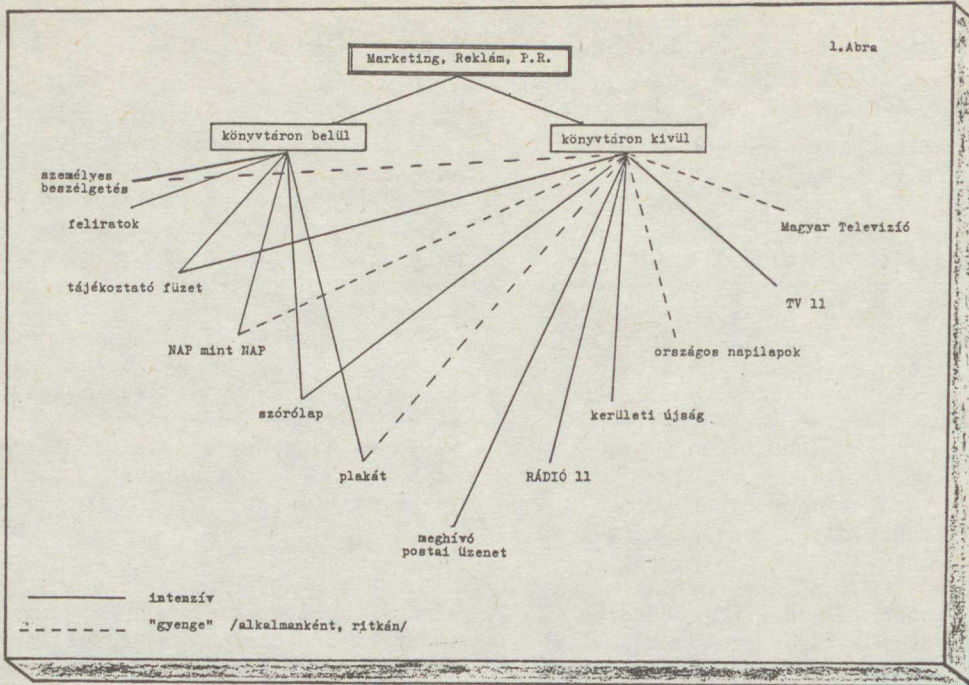
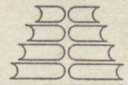
F e l a d a t a i n k

A kevésbé vonzó külső körülmények ellenére természetesen növelni kívánjuk könyvtárunk népszerűségét és olvasóink számát. E célok elérésében jelentős szerepet játszanak a következők:

1. Olvasóinkat fogadja barátságos belső könyvtári környezet, az új látogató is könnyen eligazodhasson a 700 m²-es olvasói térben.
2. Beiratkozott olvasóink legyenek tájékozottak a könyvtárunk nyújtotta összes lehetőségről.
3. Törekedni kell arra, hogy szolgáltatásainkat minél többen ismerjék meg Kelenföld, ill. a XI. kerület lakói közül.
4. A korábbinál erőteljesebb marketing-munkával folyamatosan követnünk kell a könyvtár iránti érdeklődés helyzetét, a lakossági igények változását.
5. Könyvtárunk minden munkatársa tudja a könyvtárral kapcsolatos legfontosabb információkat, és legyen képes pontos, gyors és szakszerű tájékoztatást adni az érdeklődőknek.

R e k l á m e s z k ö z ö k

A tájékoztatást, a reklámot és a marketinget segítő különböző eszközök felhasználásának rendszerét úgy alakítottuk ki és úgy használjuk, hogy azok optimálisan /haté-

konyan, de lehetőleg takarékosan/ szolgálják a kitűzött célt. I. ábra.

Az egyes feladatok elvégzése - új szolgáltatás indítása, kávéházi program, pályázati kiírás, ünnepi nyitvatartási rend kihirdetése - előtt eldöntjük, hogy az eszközök mely szegmensét alkalmazzuk. A horizontális és vertikális meghatározás megadja, hogy az egyes "szintekről" milyen médiát választunk. II. ábra.

A BESZÉLGETÉSEK A KÖNYVTÁRBAN egyik vendége Krichenbaum József, a XI. kerületi Szent Gellért templom plébánosa volt. Az est előkészítéséhez az 1-4. szinteket vettük figyelembe.

Az IRODALMI KÁVÉHÁZ márciusi prog-

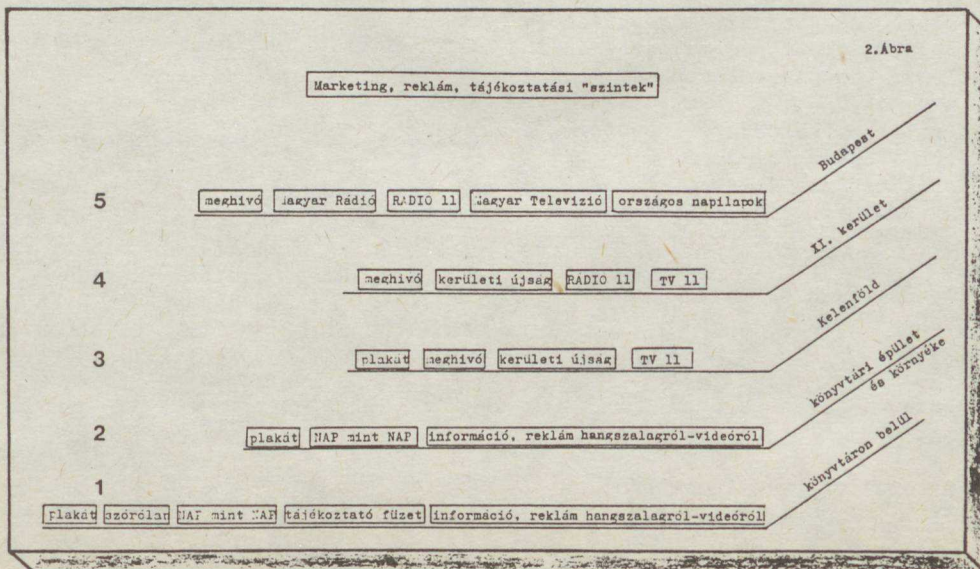
ramjának, a Kálnoky László Versmondó Verseny budapesti döntőjének szervezésénél minden eszközt igénybe vettünk /1-5. szint/.

Egyes időszakos témakiemelésekre /évfordulók, megemlékezések, karácsonyi ünnepek stb./ való figyelemfelkeltésnél elégséges az 1-2. szintek használata.

Bizonyos esetekben viszont /újdonság könyvek kölcsönzésének bevezetése/ fokozatosan tágitjuk a kört. Az olvasók reagálása határozza meg a további lépéseket.

/Folytatjuk/

Kelemen Tamás

ADATOK AZ „ÚJDONSÁG-KÖNYVEK” KÖLCSÖNZÉSÉRŐL

A Híradó tavaly novemberi számában már ismertettük a kelenföldi könyvtár új /kísérletként 1989 őszén elkezdett/ szolgálatát, az "újdonság könyvek" kölcsönzését. Örömmel jelenthetjük, hogy a kölcsönzési forma iránt az érdeklődés tovább növekedett. Szeretnénk minél több olvasót megtartani, és lehetőleg újabbakat is megnyerni, ezért folyamatosan figyeljük a kölcsönzési adatokat. Ezek közül szeretnénk néhány megfigyelésünket közreadni.

F o r g a l o m

1990 április és december között 396 mű 753 példányban volt újdonságként kölcsönözhető. Ez alatt a nyolc hónap alatt az újdonságból 5359 kölcsönzés történt. Egy könyvet átlagosan 7,1-szer kölcsönöztek ki. Maximális kihasználtsága volt 55 műnek, ezeket 12 vagy több alkalommal kölcsönözték; 9 művet 11 esetben, 20 művet 10 esetben, 28 művet pedig 9 esetben kölcsönöztek. /Tájékoztató: egy mű kb. három hónapig "újdonság". Egy művet egy hétre vehet ki a kölcsönző./

1991. január 28. és február 16. között 212 mű 416 példányban állt az újdonságok iránt érdeklődők rendelkezésére. Ezek tartalmi megoszlása:

szépirodalom	119 mű	234 példány
társ.tud. politika	30 "	52 "
történelem, művészet, irodalom	8 "	15 "
egészségmegőrzés, gyógyászat, divat, barkácsolás, útleírás	108 "	7 "
gyermekkönyv	4 "	7 "

A figyelt 16 kölcsönzési napon a "hagyományos"-sal együtt összesen 3576 könyvkölcsönzés történt. /2840 felnőtt és 736 gyermek/. Ebből 610 volt az újdonságkölcsönzés. /597 felnőtt, 13 gyermek/.

A felnőttek könyvkölcsönzési eseteinek 21%-a volt újdonság. A kölcsönzők foglalkozás szerinti megoszlása:

nyugdíjas	260
értelmiségi	137
közép és főisk.	121
munkás	42
ált.isk.	13
egyéb	37
összesen:	610

É r d e k l ő d é s

Változatlanul nagy az érdeklődés az aktuális politikai lektúr, a politikai me-

moár irodalom iránt. Sokan olvassák az életmóddal, népi és természetgyógyászattal, új gyógymódokkal kapcsolatos műveket, a nosztalgia kiadványokat, életrajzokat, krimiket, szerelmes, erotikus műveket, a szépségápolás, divat, barkácsolás, lakberendezés könyveit.

Igyekszünk kielégíteni a pillanatnyi érdeklődést is, de úgy gondoljuk, hogy ezeket a kiadványokat az érdeklődés, ill. az aktualitás elmúltával nem tartjuk meg állományunkban, hanem eladjuk. /Pl.: Andai Gy.: Ki kísérje Kádárt? Horváth E.: Én volnék a vörös báró? stb./

T é v e d é s e i n k

Újdonságként sem keltette fel az olvasók érdeklődését néhány olyan mű, amely iránt mi nagyobb keresletet feltételeztünk. 1990. április-december között 29 művet csak egy-három olvasó kölcsönzött. Például:

Andrassew I.-Pál: Protilológia
Fekete S.: A szibériai métely
Hársing L.: Ismerd meg agyadat
Heller, J.: Képzeltétek el
Orbán B.: Sztambulról szejkéig
Somogyvári Gy.: Ne sárgulj fűzfa
Szoltsenyicin, A.: Rákostály
Teller E.: Légiposta
Twain, M.: Jámbor lelkek külföldön

Senki nem kölcsönözte, mint újdonságot

Berger, J.: Mindennapi képeink
Dalos Gy.: 1985. Történelmi jelentés
Eörsi I.: Nem vagyok kikerics
Magyar Orpheus. Weöres Sándor emlékezetére
Mészöly M.: Wimbledonon jácint
Vonnegut, K.: Éj anyánk

Befejezésül néhány cím a legsikeresebb könyvek közül:

Wallace, E.: Az akasztott kéz bosszúja
Spring, H.: Tövis és borostyán
Wouk, H.: Végső győzelem
Moody, R.: A fényen túl
Puzo, M.: A szicíliai
Kenneth, Cl.: Holdfény Hawaiban
Május Manhattanben
Knittel, J.: El-Hakim, Egy orvos regénye
Knittel, J.: Marokkói kaland
Berkési, A.: A gyűrű
Bloch: Pszicho

GAZDAGRÉTI TAPASZTALATOK

Néhány adalék Soltész Anna: Az állomány tematikus csoportosításának kérdései c. most megjelent tanulmányához.

Könyvtárunk olvasói csaknem kizárólag a lakótelep lakói közül kerülnek ki. Általában a család több generációja együtt jár kölcsönözni. Ezért előnyös, hogy a felnőtt és gyerekkönyvtári rész nem különül el mereven egymástól. Főként kikapcsolódáshoz, szórakozáshoz, önműveléshez keresnek könyveket, magnókazettát, hanglemezt, videokazettát, újságot - s itt mindezt megtalálják; méghozzá olvasói, s nem könyvtárosi logikával.

Melyik a legtöbbet kölcsönzött dokumentumcsoport? A krimik, bűnügyek. Az igény tehát ismert, nekünk csupán az a feladatunk, hogy szolgáltatassunk elegendő mennyiségű és minőségű anyagot a fogyasztónak. Ez a könyvtár családi és közművelődési lévén, föl vállalta az olvasó szórakoztatását is, és mindent meg is tesz ennek érdekében mind a szerkesztés, mind a művek tematikus elhelyezése és csoportbeosztása terén.

Előfordulhat, hogy egy-egy csoport azért került hátrább a "toplistán", mert kevés és nem megfelelő minőségű könyv került bele. Ezeket a csoportokat természetesen fejleszteni kell. Fontos megvizsgálni annak

az okát is, hogy az olvasók bizonyos csoportból nem, vagy csak ritkán és keveset kölcsönöznek. Ha az állománycsoportok kialakítása nem megfelelő, ezen is változtatni kell.

Igy megszűnt, ill. beolvadt más csoportba a Napjaink történelme. A nem napi aktualitású anyagok a Magyarország történelmébe és a Világtörténelembe kerültek a kurrens, friss anyagok pedig időszakos kiemeléseket kaptak. Szintén beolvadt más csoportokba az Emberek és munka és a Hagyományok, híradalmak.

Megfigyelhető az is, hogy a legnépszerűbb témacsoportokat és a hasznos könyveket valamennyi olvasóréteg egyaránt keresi. Ezzel szemben az irodalmi, történelmi, tudományos és technikai munkák esetében megfigyelhető bizonyos rétegződés. Ezeket főképp a tanulók kölcsönzik, különösen az általános iskolások és a középiskolások. A felsőfokú tanulmányaikat végzők és az értelmiségiek ezekben a témákban inkább a szakkönyvtárakat keresik fel.

Feltűnő az is, hogy milyen sok felnőtt kölcsönöz gyermekirodalmat. Mindez fordítva is igaz: a gyerekek kölcsönzésének több mint 1/4-ét a felnőtt állományból vitt könyvek teszik ki.

Sárközi Éva

A BIOLÓGIÁTÓL A TERMÉSZETES ÉLETMÓDIG

Milyen mélységű és mennyiségű anyagot képes gyűjteni egy-egy kiemelt, speciális témakörben egy közművelődési könyvtár? A kérdés évekként elzömlött merült fel, s akkor úgy döntött a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár vezetősége, hogy tudományterületenként szakosodjanak a főkönyvtárak. Ebben a felosztásban mi a biológiát kaptuk. Ennek az anyagnak a gyűjtését szélesebb körűen, nagyobb mélységben végeztük, mint az egyéb disciplinákét. Továbbra sem törekedhettünk azonban teljes körű szerkesztésre. Úgy határoztunk, hogy a felsőfokú oktatás keretében biológiát tanuló, de nem szakkirányúval ezzel a tudományterülettel foglalkozók, ill. a téma iránt érdeklődő, nem szakkemberek igényét tudjuk, merjük felvállalni, kielégíteni, elsősorban kézikönyvtári állományunkkal.

Néhány évvel később a Budapesti Művelődési Központ ilyen irányú tanfolyamait, valamint olvasóink egyre fokozódó érdeklő-

dését is figyelembe véve a biológia mellé gyűjtési területként felvettük az egészség és életmóddal és a környezeti védelemmel foglalkozó műveket is.

A gyűjteményre építve a felsorolt szakterületeken a megszokottnál elmélyültebb tájékozást kívánunk nyújtani. Ennek megfelelően megkezdjük a számunkra kötelező őrzésre kijelölt folyóiratok analitikus feldolgozását tárgyszókatalógusban. Azóta számos lap megszűnt, de az érdeklődésnek, valamint az újonnan felvállalt gyűjtésnek megfelelően sok újat is felvettünk a feldolgozandók közé. Beszúrtak a kötetét pl. a Biológia, és sokáig kérdéses volt a Búvár megjelenése is. Az Állatkert több évtizedes hagyományát felújítva indította el 1990-ben a Természet c. lapot. Új ifjúsági magazinok születtek pl. a Süni és a Panda Magazin. Az életmóddal kapcsolatos

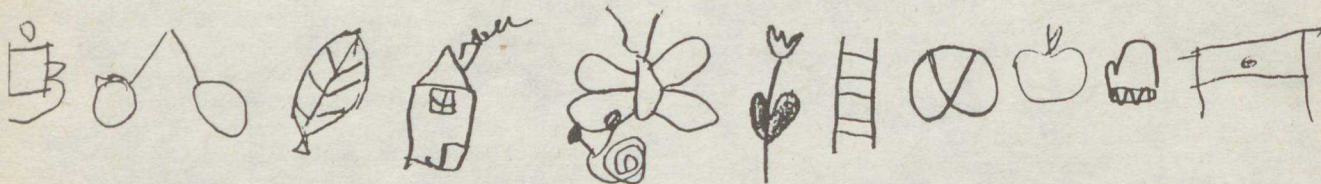
változások is jelentkeztek a kiadványok terén: Új Elíxír néven nagy érdeklődésnek örvendő havilap jelent meg, és egy újonnan felmerült, de állandósult kíváncsiságot elégít ki a Természeti Gyógyászati c. periodika.

Egy ideje azt vettük észre: a szokásosnál is gyakrabban jelentkeznek természettudományos kérdésekkel. Érdeklődtek a panda és az erdei pinty latin neve iránt; vidéki hívásokat és leveleket kaptunk: melyik szervezet választotta címerállatul a tűzokot, melyik természetvédelmi körzet védett állata a homoki vipera. Sokáig nem tudtuk: honnan ez a látványosan növekedő érdeklődés; s mert nemcsak válaszolni, néha kérdezni is érdemes, egy telefonálótól

megtudtuk, hogy a Különleges Tudakozóban mi töltsük be a természettudományi szaktájékoztató szerepét.

Rövid beszámoló egyik célja a kollégák tájékoztatása volt abból a célból, hogy a jövőben azokat az olvasói kérdéseket irányítsák hozzánk, amikre válaszolni is tudunk, hogy ne kelljen a telefonálókat kielégítetlenül hagynunk. Ezért írtam le röviden, milyen területekkel és milyen mélységben foglalkozunk. Rendkívüli mértékben megkönnyítené a munkánkat és ezzel együtt a Különleges Tudakozó határfokát is, ha a feladatokra rendelkezésünkre állna az a rég áhitott számítógép.

Kapuvári Zsuzsa

„UTAZÁS MESEORSZÁGBA” - DE MÉG AZON IS TÚL

Mozaikképek a Karinthy Frigyes úti gyermekkönyvtár mindennapi életéből

Mindenekelőtt a címválasztást szeretném megindokolni. Az idei program összeállítását nagymértékben befolyásolta az a tény, hogy "szabóervines" pályafutásom második évtizedét kezdtem az idén. A tíz évvel ezelőtti, akkor 6-8 éves olvasóim ma érettségi előtt állnak. Ők voltak a "Cserre-bere" klub alapító tagjai. Van aki a szimultán sakk-versenyekre, van aki a bélyegszakkörre, mások az irodalmi és zenei vetélkedőkre, közös játékokra emlékeznek vissza legszívesebben. És vannak akiknek Dr. Hársing Lajos által vezetett irodalmi "bolondozások" maradtak meg szép emlékként.

Hársing Lajos, aki ma is gyakran vendégünk, örömmel fogadta azt az ötletemet, hogy segítsen régi gyerekolvasóink érettségre való felkészítésében. A képzőművészeti, építészeti illusztrációk összegyűjtése Kolosváry Bálintné feladata volt, a zenei betétek kiválasztását, a felvételek előkészítését jómagam vállaltam.

Úgy alakult tehát, hogy miközben a legkisebbekkel varázsszőnyeg repít bennünket Meseországba, másokkal pedig boldogan hallgatjuk Mozart zenéjét, idén a nagyobbakkal - havonta egyszer - Meseország határain túlra kalandozunk.

Az előadássorozat fő vonulatát, gerincét természetesen az irodalom képezi, de nem mondhat le egy általános kor- és stílus-történeti áttekintésről sem. Vagyis az irodalmi képet történelmi, művészettörténeti és zenetörténeti adalékokkal is színesíti. Januártól áprilisig négy előadásra tervezük a sorozatot klubszerű keretek között, kb. 20-25 fős hallgatóság számára.

No persze az élet megy tovább, és az öregdiákok mögött ott sorakozik a sok-sok minden szépre és jóra éhes és fogékony kisdiaák, és mi végigkísérhetjük az ő szellemi kibontakozásukat is attól a perctől kezdve, amikor boldog izgalommal betűzik ki a könyvespolc tetején a feliratot "me-sék"...

Dr. Csománé Kőszegi Anna

GAZDAGRÉTI HELYTÖRTÉNETI GYERMEKTÁBOR

A Gazdagréti Könyvtár fiatal kora ellenére sok hagyománnyal rendelkezik. Többek között nagy sikere van a nyaranta szervezett helyismereti tábornak, amelynek célja, hogy a gyerekek hasznosan, mégis szórakozva töltsék el a szünidő egy részét. Kicsik és nagyok megismerkedhetnek szűkebb hazájukkal, a XI. kerülettel, valamint szép fővárosunk érdekességeivel.

Az 1991-es évre 2 turnust tervezünk. Egyet az évzáró után közvetlenül, egyet augusztusban, a tanítás kezdete előtt. Terveink szerint "időgéppel", képzeletbeli utazást teszünk a régi Budapesten. Az őskor, ókor, középkor /honfoglalás, Árpád-háziak, Mátyás/, újkor és legújabb kor emlékeit idézzük fel. Idén egyetlen vendéget szeretnénk meghívni, Juhász Árpád geológust.

A tábor iránt már most nagy érdeklődés mutatkozik. Reméljük, beváltjuk a hozánk fűzött reményeket, és a gyerekek idén is jól fogják érezni magukat.

Veres Anikó

Miért szeretek könyvtárba járni?

/Válasz egy körkérdésre/

Ki mondta, hogy szeretek? Na mindegy, azért jó oda járni. Egyszer, amikor az iskolai könyvtárba bementem, mert unatkoztam, kiválasztottam egy természettudományos könyvet. De nem kölcsönöztem ki. Ott a könyvtárba nyugodtan elolvastam. Közben rájöttem arra, hogy sokkal jobban, nyugodtabban elolvastam, mint otthon. Meg nagyon jó "programok", irodalmi versenyek vannak.

Szerintem ezért jó könyvtárba járni.

Szondi László 5. z.
XI. Menyecske u. 2.

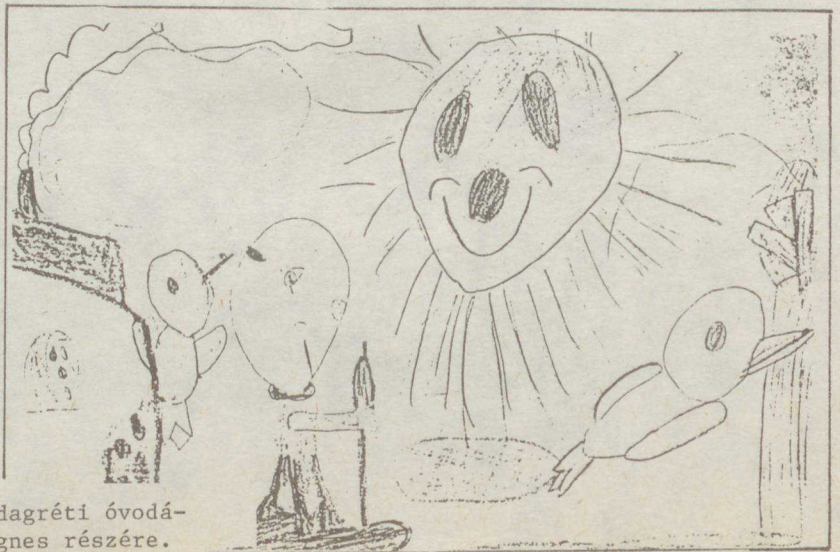

A növények és az állatok igaz barátaink válhatnak, ha megismerjük, megszeretjük és védjük őket. Ez a gondolat vezette a LUTRA KLUB-ot megalakító fiatalokat és szüleiket, akik 1990. szeptember 29-én tartották első összejövetelüket Kelenföldön.

A klubnapokat a természetről, az állat- és növényvilágról tartott előadások, filmvetítések teszik színesebbé. A találkozón lehetőség van a LUTRA albumok /A védett állatok; Állatok a ház körül/, és az azokba ragasztható képeket tartalmazó tasakok megvásárlására. Mivel a tasakok külsején nincs feltüntetve a bennük található képek sorszáma, előfordulhat, hogy egy-egy képből többel is rendelkeznek a gyűjtők. A klubnapok alkalmat nyújtanak a többi képek cseréjére is. A képvasdászat végén nemcsak a szép LUTRA album készül el, a tagok egymás között is sok ismerősre, barátra lelnek.

A LUTRA klub működése óta érezhetően megnőtt a növényekkel és az állatokkal foglalkozó könyvek olvasottsága a gyermekkönyvtárban.

Dr. Petrányi Istvánné

A közölt gyermekrajzokat gazdagréti óvodások készítették Nemes Nagy Ágnes részére.

Irodalmi Kávéház

"Ha a szellem emberei egy közösségen belül nem képesek termékeny életet élni, finoman megromlanak. S velük romlik az ország is."

Csoóri Sándor

Irodalmi kávéház ma? Ma, amikor a költészet, az irodalom és általában a művészet haldoklik? Amikor a hír- és információáradat mindent háttérbe szorít? "Az embernek... az ezredvég fennkölt zürzavarában épp azzal kell leginkább számolnia, hogy nemcsak a munkájából, elviselhető közérzetéből s erkölcsi meggyőződéséből űzetik ki, hanem magából a kultúrából is." Ilyen időben az effajta vállalkozás biztosan meddő próbálkozás - jóslták sokan.

Mégis! Elképzelhetetlen, hogy a "kiűzetés" sikeres legyen. Nem igaz, hogy a mérhetetlen mennyiségű egynapos irodalom és a science fiction-illusztrációk kielégítő szellemi kalandot jelentenek mindenki számára. Erre gondoltunk **Filippinyi Évával**, amikor négy hónappal ezelőtt elkezdtük a kávéházi esték szervezését.

De ugorjunk vissza néhány évtizedet. Nézzük meg, a századforduló híres kávéházai között kik voltak elődeink a kerületben? A Gárdonyi-szobor mögött, a mai Szivárvány Áruház helyén működött a **Hadik Kávéház**, amely sok írónak volt törzshelye. Leghíresebb vendége **Karintthy Frigyes**, a 20-30-as években a Verpeléti /ma Karinty Frigyes/ úton lakott, de szinte minden idejét a kávéházban töltötte. /Ő volt a helyi sakk-kör elnöke/.

A Gellért Szálló melletti épületet /ma Szeged Étterem/ 1909-től Gebauer József bérelte. A **Gebauer**, majd később **Gellért Kávéház**, korának leg-

modernbb kávéházának számított. Rendszeresen dolgozott itt **Somlyó Zoltán**, és a legenda szerint **Terzsányi J. Jenő** itt írta a *Legenda a nyúlpaprikásról*-t. /A kávéház alagsorában a Kelenföldi Polgári Kör tartotta összejöveteleit/.

A szemközti **Műegyetem Kávéháza** a t napközben a közeli műtermekből átránduló festők és szobrászok látogatták, de gyakran fordult meg itt a költő és műfordító **Kozma Andor** is.

Természetesen a kelenföldi könyvtár **IRODALMI KÁVÉHÁZA** ennek a szellemi örökségnek folytatója kíván lenni. Lehetőséget akar teremteni ahhoz, hogy a művészettel foglalkozók és művészet iránt érdeklődők egy asztalhoz ülhessenek. Az eddigi rendezvényeinken **Ágh István**, **Bella István**, **Gyurkovics Tibor**, **Nagy Gáspár**, **Tóth Éva** költők, **Barbinek Péter** színművész, **Szigethy Gábor** irodalomtörténész, **Széles Judit** textilművész, valamint **Sárközy Gergely** gitárművész voltak vendégeink, de szenteltünk egy estét **Latinovits Zoltán** művészetének is.

Az idei évad kiemelkedő eseménye a március 7-i **Kálnoky László Versmondó Verseny** budapesti döntője volt (amelyről a későbbiekben beszámolunk).

Bizonyára sok érdeklődőt vonz majd a március 21-i **Mezei Mária**-est és emlékkiállítás.

* * *

A kávéházi esték látogatói kávé mellett hétféle teából választhatnak az **IRODALMI KÁVÉHÁZ** támogatója, a **Compack Kereskedelmi Vállalat** jóvoltából.

Kelemen Tamás

Filippinyi Éva, Bella István, Gyurkovics Tibor

GELLÉRTHEGYTŐL ALBERTFALVAIG

Helytörténeti munka a
XI. kerületben

A XI. kerületben az 1970-es években élénk honismereti tevékenység folyt a Hazafias Népfront keretén belül. Budapest 100 éves fennállásának alkalmából fotópályázatot hirdettek, kiállítás rendeztek. Ebben az időben íródtak az üzemtörténetek, 1975-ben jelent meg a Budapest kapujában című, XI. kerületi monográfia és 1978-ban jött létre az Albertfalvi Helytörténeti Múzeum. A 80-as évek átmeneti érdektelenségét követően az újonnan alakult helyi egyesületek részéről újfajta igény mutatkozott múltunk iránt. A szűkebb lakóhely /Kelenföld, Lágymányos, Őrmező stb./ hagyományai, hajdani közösségi élete, a terület értékei kerültek az érdeklődés középpontjába.

A könyvtár szerepe a
helytörténetben

Egy nyitott társadalomban a helyismereti gyűjteményeknek egyre nagyobb szerepük van. A helyi cselekvéshez, gondolkodáshoz elengedhetetlen az értékes hagyományok ismerete.

Úgy vélem, a közművelődési könyvtár feladatához hozzátartozik, hogy szűkebb régióját helyismereti információkkal lássa el. Az olvasók érdeklődése sokirányú. A gyerekek általában konkrét feladatokkal kapcsolatban - pl. Albertfalva története - keresnek irodalmat, a középkorúak praktikus információk iránt érdeklődnek. Egy mérnök pl. információkat kért a mai Tétényi úti Kórház

helyén állt hajdani híres Erzsébet Sósfürdőről és Szállóról, ugyanis a kórház mögötti területen koreai közreműködéssel szálloda építését tervezik. Egy másik helyi cég képviselője névválasztási gondjával keresett meg, mert jó hangzású, hagyományörző névvel szeretné ismertté tenni kerületünkben működő intézményét.

Könyvtárunk 1987 óta gyűjti módszeresen a helyismereti irodalmat. A dokumentumokhoz antikváriumban történő vásárlás ill. nagyobbrészt ajándékozás útján jutottunk. A kurrens helyismereti anyag gyűjtését megkönnyíti, hogy közhasznú szolgáltatásunk beszerzi a helyi vonatkozású információhordozókat, mint pl. a kerületi lapokat stb.

A gyűjteménnyel az a célunk, hogy minél teljesebben bemutathassuk a XI. kerület topográfiáját, gazdasági és politikai életének, művelődésének, életmódjának történetét. Gyűjtjük a könyvet, periodikumot, kéziratot, térképet, lapkivágatot, képdokumentumot és az AV dokumentumot. A meglévő irodalmat helyismereti katalógus tárja fel, mely analitikus katalógussal is kiegészül.

Helytörténeti baráti
kör a könyvtárban

1990 nyarán a XI. kerület története iránt érdeklődő helyi lakókból megalakult az Etelekör. Helyismereti csoportunk célja kerületünk múltjának megismerése és népszerűsítése. Feladatunknak tekintjük, hogy a kerület helyi egyesületeiben megkezdett helytörténeti tevékenységeket összefogjuk és a könyvtár nyilvános helyismereti gyűjteményét gyarapítsuk. Rend-

A kelenföldi plébánia templomának terve
1930 körül

szeres összejöveteleinken olyan kerületi témákról hangzanak el előadások, melyekről még nem, ill. csak szűk tudományos körben jelent meg publikáció. Élénk érdeklődést váltott ki pl. Dr. Z s i d i P a u l a diavetítéses előadása a gazdagréti római kori temetőről, melyen a gazdagrétiiek anynyira felbuzdultak, hogy emlékkő állítását tervezik, ill. rövid kiadványban kívánják ismertetni a lakótelepük múltját gazdagító leleteket.

Rendezvényeinken és kialakuló kapcsolatainkon keresztül jelentős, eddig lappangó dokumentumok kerülnek elő. Ezek egyaránt gazdagítják tudásunkat és a könyvtár helyismereti gyűjteményét. Egyik tagunk pl. a Gellérthegyi Karszthidrológiai Észlelőállomáson dolgozott és erről ajándékozott értékes dokumentumokat a gyűjtemény számára. Egy másik támogatónk képeslapjait bocsátotta rendelkezésünkre reprodukció készítés céljából, melyből kiállítást is rendeztünk. Kertészmérnök tagtársunk többéves kutatómunkájának eredményét, a Gellérthegy növényvilágát bemutató kéziratát ajándékozta nekünk.

Közös gyűjtőmunkánk során tudtuk meg azt is, hogy élt kerületünkben egy k e - l e n f ö l d i előnévvel illetett nemes, T e l k e s S i m o n. Korának híres közgazdásza volt és 1907-ben érdemeiért kapta meg a nemesi címet. Egyik fia, kelenföldi Telkes Aladár különösen ismert volt a helybeliek között. Ő lett az elnöke az 1894-ben alakult Kelenföldi Társaskörnek, majd az abból kivált II. Rákóczi Ferenc Asztaltársaságnak és az 1912-ben létrejött Kelenföldi Football Clubnak is.

1990 őszén csoportunk a Szent Gel-lért Plébániával közösen XI. kerületi fotópályázatot hirdetett egyházi épületek, szobrok, fészületek témakörben. A legjobban sikerült 90 képből kiállítást rendeztünk a könyvtár előtti térben.

Az idei évben a kerület múltjának népszerűsítése céljából egy helyismereti füzet kiadását tervezzük. Az ifjúság számára helytörténeti órákkal és sétákkal szeretnénk élővé tenni a múltat.

Reméljük, hogy gyűjtőmunkánkkal, programjainkkal hozzájárulunk a XI. kerületiek helyi öntudatának erősítéséhez. Kezdők lévén azonban keressük azoknak a szakembereknek, könyvtárosoknak segítségét, akik a Budapest Gyűjteményben, ill. helyi könyvtárakban helytörténeti munkát végeznek és tapasztalataikkal, tanácsaikkal segíthetnek minket.

I. f é l é v i p r o g r a m j a i n k

1991. márc. 20-án 17.30

A XI. kerület a két világháború között

Előadó: K e n d e J á n o s

Ápr. 17-én 17.30

Az albertfalvi római kori tábor /dia- és videovetítés/

Előadó: S z i r m a i K r i s z t i - n a

Máj. 15-én 17.30

Szemelvények a XI. kerület középkori történetéből

Előadó: I r á s n é M e l i s K a t a l i n

Szijasztó Ágnes

IDŐS OLVASÓINK

Az idős embereknél az elmagányosodás, a baráti, rokon kapcsolatok elvesztése gyakran vezethet depresszióhoz. A könyvtárosok egyik fontos feladata, hogy utat találjanak az idős emberekhez, mivel a házhöz kötött olvasóknak gyakran egyetlen kapcsolata a világgal a könyvtárossal való beszélgetés.

Kerületünk idős, házhöz kötött olvasóinak nagy része az alkalmazotti vagy értelmi-ségi rétegből kerül ki. Valószínűleg ez is befolyásolja olvasási szokásaikat. Az általában látogatott idős emberek közül a "fiatal" nyugdíjasok általában a modernebb, újabb könyveket igénylik. A történelmi témájú könyvek, híres emberek élete és a memoárliteratúra áll érdeklődésük középpontjában. Más jellemzi az "idősebb" nyugdíjasokat, akiknek élete általában nehezebb, súlyosabbak az egészségi problémáik, nyomasztja őket a mindennapi élet keserve. Ők vannak leginkább rászorulva mások segítségére, hiszen legtöbbször magányos. Érdeklődésük fo-

kozatosan beszűkül, kikapcsolódást már csak az olvasmányaikban keresnek. /Sajnos, a nagybetűs könyvek iránti igényt - ami ennél a korosztálynál jelentkezik leginkább - ki-elégíteni nem tudjuk/.

Annak a könyvtárosnak, aki idős emberek könyvtári ellátását végzi, nagy odaadással kell munkáját ellátni. A könyvtáros és az elesett, magányos ember közötti e m - b e r i kapcsolat, a szeretetteljes foglalkozás nagyban hozzájárulhat lelki békéjükhöz.

* * *

A kerületi önkormányzat közvetítése eredményeként a M á l t a i S z e r e - t e t s z o l g á l a t havonta egy alkalommal gépkocsit és segítséget biztosít a házhozzállításhoz.

Kolosváry Cs. Bálintné
Karinthy Frigyes úti könyvtár

BESZÉLGETÉSEK A KÖNYVTÁRBAN

Két és fél éves múlt, 13 meghívott vendég és 700 résztvevő. Ez a **B e s z é l g e t é s e k** múltjának rövid summája. De milyen két és fél év volt ez!

1988 tavaszán a társadalmi változások előszelét érezve indította közéleti sorozatát a XI. kerületi főkönyvtár. Múltról, jelenről, jövőről, politikáról, gazdaságról, kultúráról, hitről vallottak vendégeink: a közismert politikus, a népszerű jogász-közgazdász-politológus-szociológus, a templomépítő pap, a múzeumalapító irodalom- és színháztörténész, a kántorra lett viola da gamba-művész.

Mára némileg változott a **B e s z é l g e t é s e k** formája és tartalma. Októbertől ápriliséig havonta egy alkalommal követik egymást a programok, amelyeknek jelentős része továbbra is a XI. kerülettel ill. Kelenfölddel foglalkozik. Viszont a

mindennapjainkat amúgy is elárasztó politika mellett nagyobb teret kívánunk biztosítani a különböző művészeti és tudományágaknak. Az összejövetelek alkalmat teremtenek arra is, hogy bemutassuk a könyvtár egyes gyűjteményrészeit és szolgáltatásait.

Az idei évad kezdetén, október 10-én **Dr. I l l é s Z o l t á n**, a Környezetvédelmi Minisztérium /akkor még/ helyettes államtitkára volt a vendégünk. Az izzó hangulatú beszélgetés közben mindnyájunk számára kiderült, hogy a környezetvédelem fogalmába lényegesen több dolog tartozik, mint gondoltuk volna. Kiderült, hogy az ellenőrizetlen privatizáció környezetvédelmi szempontból is sok veszéllyel jár.

November 7-én **N é m e t h P á l - l a l**, a Capella Savaria művészeti vezetőjével, december 3-án pedig a **RÁDIÓ 11** szerkesztőivel találkozhattak az érdeklődők.

Január 3-án **Dr. R e i s i n g e r J á n o s s a l** beszélgettünk a Bibliáról. A nagy érdeklődéssel várt estén kipróbáltuk újjáalakított termünk befogadóképességét. A 83 maximális számnak tűnt, de ketten mégis hiányoztak. Hiába vártuk este **K r i c h e n b a u m Józsefet**, Kelenföld

plébánosát. Mint utóbb kiderült, kórházban fekszik, mert aznap este otthonába betörték, megverték és kirabolták. Talán a könyvtár Vizsolyi Bibliája is megvolna, ha az, aki elvitte, akkor velünk lett volna.

Kelemen Tamás

Vendég-emlék

1987 február 23-án 18 ⁰⁰ -kor.	„a rádiós műhelymunka titka:bol”
FSZEK	GÖNCZ ÁRPAD
XI. ker. főkönyvtára / fonotéka/	TALÁLKOZÁSOK
Bp. XI. ker. Szakasits Árpád út 55.	c. hangjátéka
	beszélgetőpartner: Szendrői Sándor

A XI. kerületi beszámoló végén eredeti formájában közöljük egy 4 évvel ezelőtti találkozás meghívóját.

I.

Évtizedek, évszázadok, évezredek óta sétálnak a polcok között. Türelmetlenül, vagy várákózón, követelón, vagy szemlélődve, hogy száguldozó gondolataiknak idegen képsorok segítségével adjanak formát, hogy vacogó lelkük idegen hősiességtől melegedjék, hogy szűkreszabott létük alatt soha nem remélhető élményeket éljenek át. Ők az olvasók. Alanyi joguk, hogy hozzájuthassanak az emberiség szellemi kincseihez, úgy, és abban a formában, ahogyan birtokolni akarják, mert részük van az alkotásban és a felhalmozásban.

Ismerjük-e őket? A meg nem fogalmazott nemleges választ tükrözi a számtalan vizsgálat, amely alig-alig nyit több kaput, mint amennyi egy tisztaszándékú könyvtáros előtt magától is megnyílik, ha látni akar.

II.

Emlékeimet faggatom. A három és fél évtizedet, melyben naponta találkoztam velük, figyeltem és próbáltam "nevelni" őket. A vidéki várost, melyben pályámat kezdtem és amelynek könyvtárát alig néhány évvel előttem "tisztították meg" a régi könyvektől, jócskán túlteljesítve a kor amúgy sem túlságosan engedékeny irodalompolitikáját. Színvonalas ismeretterjesztő irodalom még sehol. Sivár lehetőség a könyvtári "nevelőmunkához".

Azért a látogatók jöttek. A legkülönbözőbb elvárásokkal. Csivitelő lányismerőseim és volt osztálytársaim, amikor megtudták, hogy a könyvtárban dolgozom, sorra megjelentek. Nem neveltem őket. Nem is hagyták volna. Otthonaikban még őrizték azokat a könyveket, amelyeket a városi könyvtár ki-selejtezett. Egymás között cserélgették, s hozzám már meghatározott kívánságokkal jöttek. "Olyat adj, mint ..." "Hát olyat nem tudok, de ..." válaszoltam, s észre sem vettem, hogy ezzel a mondattal elkezdte messze-ívelő pályáját egy fogalom, mely napjainkig él, sőt, egyre nagyobb szerepet kap, a "helyettesítő irodalom" fogalma. A különbség csupán annyi, hogy akkor sehol fel nem lehet, esetleg általunk ismeretlen műveket kíséreltünk meg helyettesíteni klasszikusokkal, ki tudja, mivel, míg ma maga az olvasó választ bizonyos témacsoportból, mert hasonló témájú könyvet már olvasott, s tudja, hogy az számára megfelelő.

Folyamatos tudathasadás hatotta át a munkánkat. A "megkeresem, amit kér" és a "keresek valami olyat, amivel elégedett lesz" hozzáállás mellett ott munkált a "rá

kell beszélnem még valami másra is" gondolata is.

Emlékszem egy fiatal katonatisztre, aki "csak Jókait olvasott" és az én több alkalommal folytatott rábeszélő tevékenységem hatására elvitt egy Walter Scott regényt. Már láttam a várható fejlődés további lépéseit lelki szemeim előtt, bontakozni, - hiszen tanulóidőm alatt elég sok olvasótervet készítettem - de a katona azzal hozta vissza a könyvet, hogy inkább megint Jókait vinne. Nem dorgáltam meg, szerencsére, de nem értettem, hogy miért nem akar fejlődni, mikor az olyan hasznos? Fel sem merült bennem, hogy nem fejlődni akar, hanem olvasni.

Olykor azért sikerült több szempontot is egyeztetnem. Emlékszem az égőszemű szakszervezeti aktivistára, akinek Howard Fast "Tom Paine" című regényét ajánlottam. Nagyon tetszett neki. Attól kezdve hosszabban időzött a könyvtárban, s visszafogott büszkeséggel beszélt mozgalmi elkötelezettségéről. Romantikus ember volt. Tiszta. Vajon hogy vészelte át az utóbbi évtizedeket?

Az a fiú viszont, akit nyolcadikos korában ismertem meg, csak partizánregényeket volt hajlandó olvasni. Semmi mást. Azt pedig nem tudtunk eleget adni. Kétszer-háromszor is kivitte őket, mígnem valami külső sugallatra egyszer elvitt egy Vernét. Ettől kezdve felgyorsultak az események, s nem telt bele fél év, "mindenevő" lett. Akár könyvtári tananyagba is bekerülhetett volna, ha nem egy, a könyvtáron kívüli hatás működött volna közre a hasznos változásokban.

Volt egy középkorú házaspár, ők mindig együtt érkeztek a könyvtárba. Öltözködésük, modoruk választékosságával tűntek ki az átlagolvasók köréből. A kolléganóm igen-igen haragudott rájuk. "Soha nem visznek egyetlen szovjet könyvet sem" - mondta. Kolléganóm tapasztalt róka volt. Biztosan tudta azt is, - bár még akkor nem készült el a Népművelési Intézet felmérése - hogy hiába is vinnék, merthogy az olvasói szemlélettől idegen alkotások épp az ellenkező hatást érik el, mint amit az írói szándék célul tűzött. Nem tudta elviselni viszont, hogy megfosztjuk attól a lehetőségtől, hogy "nevelési feladat"-át maradéktalanul elvégezze.

A nevelő szándék olykor az olvasók részéről is megnyilvánult. Sokszor gondolok arra a korosodó szikár pártmunkásra, aki Anatole France "A vörös lilium" című regényét hozta vissza - talán a címe miatt vit-

te ki - azzal a figyelmeztetéssel, hogy vonjuk ki a könyvet a forgalomból, mert nem lenne helyes más olvasók kezébe adni. A hatásvizsgálatot még nem találták fel, így nem pontosíthattam, miből eredeztetették a könyvvel szemben táplált ellenérzései, mely nem volt rajta a "B" jelzéssel ellátott, nem minden olvasónak adható könyvek listáján, tehát állami áldással forgott a köz kezén. Mindennek ellenére nem vállalkoztam eltérő álláspontom kifejtésére. Nem is volt szokás akkoriban. Félretettem a könyvet, hogy majd olyan olvasónak ajánljam, aki szívesen olvas egy francia klasszikust, vagy aki egyszerűen csak egy szerelmes regényt keres. Sokkal később, évek múlva merengtem el ezen az epizódon, amikor a francia szürrealisták "Egy hullá"-ját olvastam, milyen furcsa, hogy egyazon párthoz tartozó emberek milyen homlokegyenest ellenkező okokból vethetnek el egy író, közben semmiképp sem mondva le arról a megnyugtató gondolatról, hogy a társadalom érdekében cselekszenek.

Körülbelül 1955-ig tartott a könyvtárak "klasszikus korszaka", amikor eltűnt a polgári irodalom /Gárdonyiig visszamenőleg/, az egy-két meghagyott "kritikai realista", mint pl. Tolnai Lajos nem volt elég vonzó, a korabeli regényekben ábrázolt paraszti világ átélhetetlenül idegen volt az átlagolvasó számára, a lobogó hadi és termelési lelkesedések még inkább. Kevés lehetőség maradt a katartikus olvasói élményre, leginkább a magyar vagy a külföldi klasszikus irodalom. Nem volt TV és az embereknek nagyon kellett a könyv. Még ma is fülemben cseng a kis öregasszonyok kérencselése hét vége, vagy több napos munkaszünetek előtt: "Nem vihetnénk többet az ünnepre?!" Nem adtunk, merthogy ez volt a rend. És hogy azóta is eszembe jusson, hogy hány értelmetlen szabályt tartottam be minden kontroll és felülbírálat nélkül.

/Folytatjuk/

Tungor Olimpia

Illusztrációink: régi kották címlapjai a Budapest-gyűjteményből.

„KIEMELT FELADAT: A GYEREKEK ELLÁTÁSA”

Hozzászólás a FSZEK stratégiai tervéhez

Hosszú szünet után szántam rá magam, hogy ismét írjak a Könyvtári Híradóba. A közel másfél éves hallgatásom oka az volt, hogy nem kívántam részt venni az utóbbi időkben zajló vitákban a megújulásról, a társadalmunkban végbement változásokhoz való alkalmazkodásunk mikéntjéről. Úgy éreztem, hogy ha munkatársaimmal együtt következetesen tovább folytatjuk az eddigi szívós küzdelmet a könyvtár megismertetésért, mind több olvasó megnyeréséért, az egyre nehezedő, mostohábbá váló körülmények között is sikerül előbbre jutnunk. Miközben sok más,

a gyermekolvasók megtartását, a gyerekek olvasóvá nevelését szívügyének tekintő gyermekkönyvtáros kollégáimmal együtt minden erőnkkel a fentemlített előbbrejutáson fáradoztunk, megszületett a FSZEK 1991-1995-re szóló stratégiai terve, benne az I/6. fejezet, amelyet a cikk címében is idézek. Ennek figyelmes elolvasása után érkezett el az a pillanat, amikor úgy éreztem, ismét írnom kell, mert a "mundér becsülete" így kívánja.

A stratégiai terv I/6. fejezete kiemelt feladatként, aláhúzottan említi a gye-

rekek könyvtári ellátását. Ezt a tényt örömmel kell üdvözölnünk, hisz ez – úgy látszik – eldönti azokat az értelmetlen vitákat, hogy van-e létjogosultságuk a viszonylag önálló gyermekrészlegeknek, és talán hosszú távon megnyugtató választ is ad majd arra az égető kérdésre, amely az elmúlt évek vitái során oly sokszor felmerült: valójában mennyit ér az ember a FSZEK-ben, ha "csak" gyerekekkel foglalkozik, a jövő olvasóinak kinevelésén fáradozik, de ezt szívvel-lélekel és jól végzi?!

Azt sem vitatom, hogy a megváltozott társadalmi és gazdasági helyzetben szükség van új stratégiai terv kidolgozására, ami a régi munkatársakat eddigi munkastílusuk felülvizsgálatára ösztönzi, az új, fiatal munkatársainkat pedig eleve a korszerű munkastílus felé orientálja. De ha a korombeli, vagy nálam is idősebb, több évtizedes gyakorlattal, egyetemi vagy főiskolai végzettséggel rendelkező kollégáim figyelmesen végigolvassák a gyermekkönyvtári munka "új" stratégiáját tartalmazó I/6. fejezetet, azonnal látják, hogy abban a gyerekekkel való foglalkozás tartalmi, könyvtárpedagógiai, pszichológiai oldalát tekintve semmi új nincs, és ha az ott felsoroltakat valamelyikünk újnak ismerné el /természetesen itt nem a pályakezddőkről van szó/, az elmúlt évtizedek minden elért eredményét, kiváló, ma már nyugdíjas kollégák /Kepes Ági, Bikácsi Joli, Bartha Ica vagy a nemrég méltán kitüntetett Godányi Zsuzsa és mások/ egész munkásságát kérdőjelezni meg, vagy úgy tenni, mintha soha nem hallott volna az eddig elért eredményekről.

De nyugodtan maradjunk a jelennél. Jómagam 1980 óta dolgozom a XI. kerületi Karinthy Frigyes úti könyvtárban, ahová több mint 10 éves pedagógiai és pszichológusi gyakor-

lattal a tarsolyomban és nagy ambíciókkal érkeztem. /A gyermekkönyvtárosi hivatás gyakorlati részét magam is Bartha Icától, Godányi Zsuzsától, Kerekes Hannától tanultam, ma is hálás vagyok nekik/. Munkatársaimmal az első perctől kezdve arra törekedtünk, amit a tervezet most tűz ki célul, és meg is valósítottuk azt. Nálunk a gyerekek jól érzik magukat és rég tudják, hogy hozzánk "nemcsak olvasnivalóért, de a társasági élet kedvéért is érdemes eljárni" /idézet a tervezetből/. Ismerve sok kedves kollégáim munkáját állíthatom, hogy nem csak a mi könyvtárunkban van ez így, és minden kijelentésemet nyugodt szívvel alátámaszthatom a náluk szerzett rendkívül értékes tapasztalataimmal is. Nem tudom elképzelni, mire alapozza a tervezet azt az állítást, hogy ennek az "újfajta" gyermekszolgáltatnak eddig "csak a kezdeményei jelentkeztek a hálózatban", és kiről feltételezi azt, hogy "másodlagosnak" tekintette volna a gyerekekkel való személyes foglalkozást a könyvkölcsönzéssel szemben: Mindez nálunk és másutt is évtizedes mindennapi gyakorlat, sem nem új, sem nem kezdemény és különösen nem másodlagos, hanem a gyerekek olvasóvá nevelésének talán a legfőbb eszköze. Jól tudjuk ugyanis, hogy a gyermek elsősorban az érzelmein keresztül, élményszerűen fogja fel a külvilágot. Ha nem érezné magát jól nálunk, ha a kért könyvön kívül nem kínálnánk neki élményeket is, nem teremtenénk oldott, meleg légkört, ha nem érezné, hogy érdeklődünk iránta, örülünk annak, hogy eljött hozzánk, nem számíthatnánk arra, hogy visszatérő, rendszeres könyvtárhatalmálóvá válik. Úgy is mondhatnám, a gyerekek érzelmi megnyerése a magunk és a könyvtárunk számára – az olvasóvá nevelés alfája, enélkül bele sem érdemes kezdeni ebbe a gyönyörű munkába.

Ami azt a figyelmeztetést illeti, hogy nem szabad beletörődnünk az olvasólétszám csökkenésébe, természetesen ezzel egyet kell értenünk. Csupán annyit szeretnék hozzáfűzni, hogy ha ebbe eddig beletöröttünk volna, és egy vállránditással vettük volna tudomásul, már rég bezárhattuk volna a gyermekrészlegeket. Minden könyvtárbemutatónak, minden játéknak, szakkörnek, előadásnak, klubfoglalkozásnak a legfőbb célja volt eddig is, de természetesen ezután is az lesz, hogy minél több gyerek figyelmét felkeltsük a könyvtárunk iránt, ezzel is megadva az első lehetőséget az olvasóvá válásukhoz. Más könyvtárak olvasói létszámáról ugyan nem ismerek statisztikai adatokat, azt tudom, hogy a miénk évek óta nem csökkent, ha nem is nőtt számottevően, de ezt is meg kell becsülnünk, mert a létszám egyszerű megtartása is komoly erőfeszítéseket kíván tőlünk a videó-láz elhatalmasodásának idején.

Számomra az sem jelent új kihívást, hogy a "gyerekek kreativitását, fantáziáját megmozgató" tevékenységeken törjem a fejem. /Ezzel sem vagyok egyedül/. Hosszasan sorolhatnám, mi mindent teszünk évek óta folyamatosan a gyerekek aktivitásának, kreatív gondolkodásának fejlesztéséért. Rendszeres foglalkozásainkat minden érdeklődő bármikor megtekintheti, de ha erre nincs módja, az éves jelentésekbe is betekinthez, ahol sok-sok évre visszamenően elolvasható, mi minden történt már ebben a hálózatban a gyermekekért, amiket nagyon méltánytalan "kezdeményeknek" nevezni, mert ez a titulus sértheti velem együtt sok kollégám önértékét. A tervezetben említett magasabb intellektuális követelményeknek is minden igyekezetünkkel próbáltunk eddig is megfelelni, a diplománkat újabb és újabb továbbképzéseken való részvétellel, bemutatófoglalkozások tartásával vagy megtekintésével értékesebbé tenni, szakmai vitafórumokon, tapasztalatcseréken tudásunkat gyarapítani, tapasztalatainkat a fiataloknak is átadni.

A hátrányos helyzetű gyerekeket is nagyon jól ismerjük, a velük való foglalkozás sem lesz túlságosan "új". Nem hiszem, hogy van köztünk olyan gyermekkönyvtáros, aki csak ezután, a tervezet felszólítása nyomán fogja "tudatosítani" magában, hogy "a könyvtárban nemcsak az olvasó gyerekek van helye". Szerintem minden könyvtáros, aki a gyerekekkel való foglalkozásra vállalkozott, a szívével "tudatosítja" önmagában, hogy a gyerekeknek, akár hátrányos helyzetűek, akár nem, szükségük van a jó szóra, a segítségre, ha kell együttérzésre, biztatásra is, éreztetnünk kell velük, hogy jóban-rosszban számíthatnak ránk. Mindez természetes is, mert gyerekekkel csak így szabad foglalkozni, ez nem "tudatosítás" kérdése.

Ezek és még sok más gondolat jutott az eszembe a tervezet I/6. pontjának elolvasása után. Tudom, hogy a hálózatban dolgoznak egészen kezdő, friss diplomás gyermekkönyvtárosok is, akiknek a számára újszerűen hatnak az itt megfogalmazott elvárások. De egy ilyen tervezet az egész hálózat valamennyi munkatársához szól, és minősíti az eddigi munkánkat is. Nem lenne célszerű, ha a fiatalok a nagy változások, az előttünk álló valóban nagy kihívások felvállalásakor csak előre néznének és nem látnák meg az eddig sok küzdelem árán kivívott eredményeinket, amelyekre igenis építeniük kell és lehet.

Most, hogy a tervezet szerint örvedetes módon kiemelt feladat lesz a gyermekek könyvtári ellátása - jó lenne a gyermekkönyvtárosok nem kis áldozatot kívánó, és könnyűnek egyáltalán nem mondható munkáját körültekintően, tárgyilagosan, sem alá, sem fölé értékelve, de értékén megbecsülve, az eddigi értékeket sem félredobva figyelemmel kísérenünk, ami nagyban elősegítené e munka minőségének és hatékonyságának javítását.

Dr. Csománé Kőszegi Anna
gyermekrészleg vezető

Még kéziratban olvastam dr. Csománé Kőszegi Annához írt hozzászólását a FSZEK stratégiai tervéhez. Vegyes érzéseim támadtak, és ez késztetett írásra.

Tényszerűen valóban igaz, hogy a stratégiai terv a gyermekkönyvtári munkával kapcsolatban nem tartalmaz új elképzeléseket, mint ahogyan más könyvtárral kapcsolatban sem. Vitatkoznék azonban a hozzászólásnak néhány megállapításával, és főként a hangvételével. Kőszegi Anna azt írja, hogy a stratégiai terv "új". Szerintem nem új, mivel eleddig ilyen nem is volt, célja pedig nem új dolgok felvázolása, hanem a könyvtári tevékenységi formák és az elérendő célok meghatározása.

A gyermekkönyvtári munka felvázolt módszereit tényleg évtizedek óta ismerik és gyakorolják is a gyermekkönyvtárosok. Ennek rögzítése egy stratégiai tervben – én úgy érzem – nem az eddigi munka semmibevétele, sőt inkább annak elismerése. Az a Papp István, akivel a hálózatfejlesztési koncepció kapcsán oly sokat vitatkoztak a gyermekkönyvtárosok, most leírja azt, amit valamennyi gyermekkönyvtáros is magáénak tud vallani. Az idősebb gyermekkönyvtáros generáció által ismert célok és gyakorolt módszerek a stratégiai tervben polgárjogot nyertek. Hogy nem mond újat? Felmerül bennem a kérdés: Szabó Ernő, a gyermekkönyvtári nézetei óta ki tudott lényegében e téren újat mondani? Korábban időről-időre elméleti cikkekben és a gyakorlati tapasztalatok leírásával többben kifejtettük céljainkat, próbáltuk a módszereket csiszolni és átadni a fiatalabb generációnak. A tapasztaltabb kollégák most miért nem teszik ugyanezt a Híd adó vagy a Könyvtáros hasábjá-

in? A gyermekkönyvtári műhely munkáját miért nem színesítik, segítik ötleteikkel, tapasztalataikkal? /Nem akarok általánosítani, tisztelet a kivételnek, akik részt vesznek ebben, azok tudják, hogy nem róluk van szó! /Az átalakított, új arculattal megnyitott könyvtárak szakmai bemutatóján miért nem vesznek részt a gyermekkönyvtárosok nagy tömegben? A gyermekkönyvtárosokkal kapcsolatos elképzelések rögzítése a stratégiai tervben fontos, még akkor is, ha az idősebbek számára az itt leírt gondolatok már ismertek és ez munkájukban gyakorlattá vált.

Még két észrevétel: a gyermekolvasók számának /leginkább az aktív olvasóké/ csökkenése hálózati szinten tény, aminek főként demográfiai okai vannak. A gyermekolvasók megtartása és új olvasók szervezése a könyvtári munka talán egyik legfontosabb stratégiai feladata. Ennek kiemelése és hangsúlyozása egy stratégiai tervben szükséges, és semmiképpen sem az e cél érdekében munkálkodók tevékenységének lebecsülése.

Másrészt: az önálló gyermekrészlegek létjogosultságát szerintem nem dönti el a tervzet, csupán a hatékony gyermekkönyvtári munkát húzza alá.

Végül megkérdezem: ha nem szerepelt volna a stratégiai tervben kiemelten és aláhúzottan a gyermekkönyvtári munka, akkor most azt sérelmeznénk? Miért kell a gyermekkönyvtárosoknak mindig megvédeni a munkájuk becsületét, még akkor is, ha senki sem bántotta, miért kell fantomokkal hadakozni?

Hagyjunk fel az örökös sérelmekkel és próbáljuk ebben a könyvtárilag is nehéz időszakban más alapállásból végezni munkánkat a gyerekek érdekében.

Kerekes Pálné

Az olvasó és a könyvtáros

/Szerkesztőségünk levélben kérte, és most e hasábjakon is kéri az olvasószolgálatban dolgozó kollégákat: írják le munkájuk egy-egy emlékezetes, mások számára is érdekes, elgondolkasztató mozzanatát. Az alábbiakban közöljük az egyik beküldött "kis történetet". Szerk./

AMIKOR AZ EMBER LEBLOKKOL, MERT FÉLREVEZETIK /kis történet - tanulság nélkül/

- XVII-XVIII. századi német dráma, eredeti címe a Hoffmeister, magyarul valószínűleg Udvarmester. Nem Schiller, nem Lessing, de lehet, hogy Lenz. Viszont már megnéztem minden Lenz kötetet és nincs - mondta az olvasó.

- No, akkor én nem.

Keresem, segítséget kérek más könyvtártól is. Nem megy. Nem nyugszom bele, boogarászni kezdek. Hogyan történik a rátalálás, nem tudom, de egyszerre világosság gyúl.

A címe magyarul: A nevelő úr. Szerzője Lenz. Csakhogy Reinhold.

Az olvasó pedig megnézte az összes Siegfried Lenz kötetet. Néziük egymásra piros arccal. Ő pirosabb, mert államvizsgáznai fog német irodalomból.

Amúgy nem történt különös.

Viszont ezredszer fogadtam meg magamban, hogy sosem hiszek az olvasónak!

/maruszkí/

„ÚJ UTAKON A BUDAPESTI KÖNYVTÁRAK”

Neue Wege
In den Budapester Stadtbüchereien

"Financiális nehézségek" - ezzel a két szóval kezdi Buchmüller úr beszámolóját hálózatunk helyzetéről budapesti látogatása után, majd részletesen sorolja a helyzet enyhítésére tett kísérleteket: helyiségek bérbeadása, késedelmi díjak szedése, feleslegessé vált könyvek és folyóiratok árusítása a "bolhapiac"on", a bibliobuszok eladása és mindenekelőtt a videokazetták kölcsönzése. Az utóbbiak bevételeit részletezi is, olvasói számára sillingre átszámítva.

Az égető gazdasági gondok ellenére - tájékoztatja a továbbiakban a szerző az osztrák közművelődési folyóirat olvasóit - tovább fejlődik Budapesten az ún. családi könyvtárak rendszere, megsokszorozta szolgáltatásainak körét a központi közhasznú tájékoztatás, jól bevált a Központi Ellátó Szolgálat. Majd ismét visszakanyarodva a gondokra Buchmüller úr közli a hálózat

könyvtárosainak átlagkeresetét, sillingre átszámítva, diszkrétan, megjegyzés nélkül. A beszélgetőpartner, Papp István jegyzi meg: kérdéses, hogy kapunk-e a jövőben ilyen bérért kvalifikált munkatársakat?

Befejezésül és mintegy összegezésül a beszámoló ismét Papp Istvánt idézi: "Azon vagyunk, hogy a könyvtárosok könyvtára helyett megteremtjük az olvasó könyvtárát. Fő mozgásirányunk a centralizmustól való eltávolodás, a kreativitás és a vállalkozói szellem növelése. Reméljük, hogy a jövőben a gazdasági nehézségek ellenére is sikeresen fogunk ebben az irányban haladni."

* * *

Heinz Buchmüller: Neue Wege in den Budapester Stadtbüchereien.
In: Erwachsenenbildung in Österreich. 1990.
4 no. 13-14. p.

60 ÉVE TÖRTÉNT

AZÉST

Kedd, 1931. február 10.

Másfél millió pengőbe került az új fővárosi könyvtár

Jövő héten megkezdik a 250.000 kötet
átszállítását - Drága bútorok, homályos
olvasótermek

— Az Est tudósítójától —
Az ablaküvegekre rárakódott szíves porréteget most mossák le a takarító asszonyok: néhány hét múlva megnyílik a Wenckheim-palotában a Fővárosi Könyvtár. Szünetes viták előzték meg a palotavásárlást, de végül is négy évvel ezelőtt a nemes, elképzelt épület 760.000 pengőért a főváros birtokába jutott.

Amikor a Fővárosi Könyvtár számára megvásárolt épület a városé lett, megállapították, hogy az egyáltalán nem alkalmas könyvtár céljára. A bajon a palota gyökeres átalakításával lehet segíteni. Hozzá is láttak az átalakítási munkához. Hogy az épületbe beköltözhessen a könyvtár,

falakat kellett lehontani, új közfalakat emeltek, zácsóveket húztak.

A palota meglévő fűtőberendezése teljesen használhatatlannak bizonyult, helyette új fűtőberendezést kellett létesíteni. Az elhanyagolt épület rendbehozása évekig tartott, a eredmény az lett, hogy

a Wenckheim-palota átalakítása és tartozása csaknem annyira került, mint amennyire az épület a kötetek átszállítását.

Súlyos probléma volt a palota berendezése. Síma, modern bútorokat nem vehettek, mert azok nem illettek volna a környezetbe: a cirádás, díszes falak közé. Kénytelenek voltak drága, kézimunkával készült bútorokat csináltatni, emiatt természetesen

jóval többet költöttek a berendezésre, mint amennyit egy más nyilvános könyvtár berendezésére költöttek volna.

A Fővárosi Könyvtár új helyiségében bőségesen lesz hely az olvasók számára,

ami azonban még ennél is fontosabb, annyi könyvet tudnak elhelyezni a palotában, hogy felszázadra elvetették a könyvtár-épület bővítésének, új könyvtárpalota emelésének gondját. Kiszámították,

ha évente 8000 kötettel fog rapodni a könyvvállomány, akkor is ötven év múlva teük csak meg a palota könyvekkel.

Igy bizony

az olvasótermek nem lesznek eléggé világosak, a többi helyiségekben pedig a nap legnagyobb részében villanyt kell majd égetni.

Sokan azt is kifogásolják, hogy a könyvtár nem ép a legcsendesebb utcában lesz. A Baross utcában ugyanis csaknem percenként járnak a villabetősen nagy. Ezeket a hibákat most már nem lehet segíteni.

TÖMONDATOK A KORA TAVASZI BÉRRENDEZÉSRŐL

A parlamenti döntés után kiderült, hogy nincs 30 százalék, csak 20 plusz 720 Ft. Nos, két ütemben az utóbbi kettő meg is érkezett. A hús százalékot a munkahelyek bérarányosan kapták, rendben /úgy tudom, különösebb vita nélkül/ kiosztották. Néhány egység kivételével alig volt differenciálás. Tán így jó. Bár azt örömmel vettük, hogy a Gazdasági Osztály segédmunkásai valamivel többet kaptak az átlag hús százaléknál.

Még nem ért véget örömmünk a kifizetés felett, már megjött a 720 Ft is. Az Intézményi Érdekegyeztető Tanács úgy foglalt állást, hogy ebből emeljük fel 300 forinttal az étkezési hozzájárulást /mivel ez az összeg nem adózik/ s a többit ismét kapják bérarányosan az egységek. Az előbbivel kapcsolatban már több észrevétel is volt, hiszen van néhány munkatársunk, akik a közeljövőben mennek nyugdíjba, így számukra jobb lenne, ha béresítve kapnák a 300 forintot is. Mégis azt az álláspontot képviseltük, hogy a többség /több mint hatszáz dolgozó/ érdeke az előbbrevaló. Ugyanakkor reméljük, hogy a munkahelyi vezetőkben van megértés és humánitás az iránt, hogy nyugállományba vonuló kollegáikat a bértömegből rekompenzálják. Ha nem készséges a munkahelyi vezető: reméljük van olyan harcos a bizalmit, hogy elérje ezt.

Az év hátralévő részében marad még a mintegy 5 százalék. Ezzel kapcsolatban már

több gondunk lesz, mint az eddigi majdnem 25 százalékkal volt. Egyrészt a munkáltató és a szakszervezetek szívósságán fog múlni, hogy a fenntartó mikor és miből adja meg ezt a kormány által le nem fedezett összeget. Másrészt itt jelenik meg először az az új elem, miszerint a KKDSZ bérbizottsága munkahely szerinti differenciálást is javasol. /Mivel a februári bizalmitestületi ülés nem szavazta meg ezt a javaslatot, március 20-án - lapzárta után - újratárgyaljuk./E nálunk szokatlan bérelosztási elv lényege, hogy előnyösebb feltételek közé akarja juttatni a nyilvános szolgálatban közvetlenül részt vállaló munkatársakat. Tisztában vagyunk vele, hogy a felvetés problematikus, de úgy érezzük: megér egy vitát, és időnk is van a végleges állásfoglalás kialakítására. Bárhogyan dől el a kérdés, számunkra két dolog fontos:

- növelni a nyilvános szolgálati munka presztízsét,

- megértetni annak a nehézségét, hogy mit jelent a másnapenkénti esti munkaidő, a váltott műszak és a hét végi szolgálat gyötrelme.

Lehet, hogy nem a differenciált bérezés, hanem más ösztönzés megvalósítása lesz a megnyugtató megoldás, de szakszervezetünk szeretné megvalósítva látni az elv érvényesítését.

Maruszki József
KKDSZ SZB titkár

Személyi hírek

Vezetői megbízás

Sáffár Katalin főkönyvtárigazgatói megbízást kapott /VIII. ker./ 1991. február 19- 1992. február 19-ig.

Nyugdíjba vonulás

Máthé Imréné főelőadó /főigazgatói titkárság/ február 28-tól.

Kilépők

Dr. Arató Antal főosztályvezető /KESZ/ február 28-tól.

Olasz Nándor pénzügyi osztályvezető február 28-tól.

Születés

Sándor Tibornak /Budapest-gyűjtemény/ Zsuzsanna nevű kislánya született. A kicsinek és a szülőknek jó egészséget kívánunk!

Fotó a Kelenföldi Könyvtár helyismereti gyűjteményéből